

גיורא הרטוג: "רוב האנשים בעולם הם אנשים ישרים, וחלקם הקטן גנבים"

10.7.2006 | 08:23 **חגי עמית**

* חיבוץ - קנייה ומכירה של ניירות ערך בתיק שלא לצורך, לשם גביית עמלות בלבד

בדרך למשרדיה של חברת אודיט ביקורת חקירתית ופנימית, לפגישה עם המנכ"ל גיורא הרטוג, קשה היה שלא לפתח מחשבות על חדר אפלולי, אפוף עשן סיגרים. חדר שבקצהו - מאחורי מכתבה כבדה ועתיקה - יושב טיפוס מחוספס עם מגבעת ומפריח טבעות עשן בעודו פותר תעלומות המחרידות את מנוחת השווקים הפיננסיים בישראל.

אבל את מי שאלו הן ציפיותיו - הרטוג (51) יכול לאכזב כבר במבט ראשון. משרדי חברת אודיט ומנכ"לה מזכירים הרבה יותר משרד רואי חשבון ממוצע מאשר משרד חקירות פרטי. למרות זאת הרטוג, שזה לו הסיבוב השלישי בקריירה - אחרי שירות צבאי מ-1973 עד 1996, בין היתר כמפקד הימל"מ (היחידה המרכזית לחקירות מיוחדות) וראש מחלקת חקירות ברשות ניירות ערך ב-1998-2005 - אומר: "גיליתי שגם בעולם החקירות הפרטי קורים דברים מעניינים".

כחלק מפעילותו ברשות ני"ע היה הרטוג מעורב בין השאר בחקירת נפילתה של קבוצת פלד-גבעוני. בפרשה זו מואשמים כיום כמה מבעלי הקבוצה, בהם רפי פלד ואריה גבעוני, באי פרסום דו"חות כספיים כדי להסתיר משיכה של עשרות מיליוני שקלים מקופת החברות, תוך שהם משאירים אותן בחובות עצומים. הרטוג היה מעורב גם בחקירת חברת רוגוזין - פרשה שבה נחשדו הבעלים, בהם עזרא הראל ז"ל, בעסקות שהיטיבו עם חשבונם האישי, אך הביאו לקריסת החברה.

כמנכ"ל אודיט מונה הרטוג באחרונה על ידי בית המשפט, יחד עם עו"ד מאיר כהן, לחקור את האירועים שהובילו לקריסת רשת השיווק קלאבמרקט, שהיתה בבעלות משפחת בורוביץ'. החקירה הזו עדיין לא הסתיימה, אך דו"ח הביניים שהציגו הרטוג וכהן, הצביע על כשלים בהתנהלות הרשת, כמו הלוואות בעלים שהוחזרו בזמן שהרשת היתה במצוקה ודחתה תשלומים לספקים, ושעבוד שוטף על נכסי החברה בשווי מאות מיליוני שקלים שהעניקה החברה לבנקים בתמורה לפירעון הלוואות בעלים בסכום של עשרות מיליוני שקלים.

אודיט גם חוקרת כיום את פרשת נפילתה של החברה הגיאוגרפית, שהותירה חובות לנושים בסך 50 מיליון דולר. בהליכי הפירוק של החברה התגלו אי בהירויות, ועלה חשש להעברת כספים בין החברות הבנות של החברה הגיאוגרפית. אודיט גם חקרה את פרשת קריסתה של חברת השכרת הרכב קאר-אנד-גו, שלא הצליחה לעמוד בתשלומי הריבית לבעלי האג"ח שלה, והתעורר חשש להפרת התחייבויות של הבעלים - כגון משיכת כספים מחשבונות החברה שלא לצרכי העסקה.

מלחמות ירושה וסכסוכי גירושים

כסף, כידוע, קורע משפחות. ובאופן לא מפתיע, חלק מהמקרים שבהם נדרשים שירותיו של הרטוג הם סכסוכים משפחתיים. "היו לי, למשל, מקרים של תיקי גירושים, שבהם צד אחד חשב שהצד השני 'ניקה' את החשבון המשותף בתקופה שקדמה לפרידה", מספר הרטוג.

"מקרים אחרים הם של חברות משפחתיות, שבהן אחד מבני המשפחה חושד כי בני משפחה אחרים דאגו לאורך זמן שהחברה תפסיד כסף בדרכים יצירתיות -

כמו מתן משכורות פיקטיוויות, או העברת כסף לחשבונות פיקטיוויים.

"בהרבה מקרים הרי לא כל האחים פעילים בחברה, והם סומכים על אחד האחים שינהל את העסק. היה לי מקרה של שני אחים-שותפים, שבו שניהם ניהלו את החברה - אבל אחד מהם היה אחראי על החלק הניהולי, והשני על התפעולי. נוצר מצב שבו הראשון פשוט לא הבין לאן נעלמו כספי החברה. בדיעבד הסתבר לו כי האח חילק משכורות גם לילדיו שלא עבדו בחברה, מימן בעבורם את הלימודים באוניברסיטה ושילם על הנסיעות לחו"ל של כל בני המשפחה מחשבון העסק - כך שחשבון החברה התנקה.

"סוג אחר של חקירות הן של הליכי ירושה. למשל, כשצד אחד חושד כי הצד השני ניקה את הירושה בתקופה שקדמה לחלוקת הנכסים. היו לי מקרים של חברות עם נדל"ן שגילינו כי הנכסים, הרכוש ואפילו החברות עצמן - שהיו אמורות לעבור בירושה - נמכרו לפני כן במחירים לא ריאליים. התברר כי מי שקנה אותן היה אחד היורשים, אבל בכובע אחר".

מה עושים לכם בתיק ההשקעות

אבל הרטוג מאמין שגם האזרח הקטן שאינו מסוכסך עם אשתו, יכול להזדקק לשירותיו. לכן הוא מציע למשקיעים שירות שנקרא ביקורת השקעות. "נכון להיום, מי שרוצה לבדוק את תיק ההשקעות שלו - יכול לבדוק רק את התשואה הלקוחות הגדולים יותר עורכים גם השוואות של תשואת התיק עם רמת הסיכון ועם רמת הסחירות.

"אבל מה שהלקוחות לא יודעים, למשל, הוא האם מנהל התיקים שלהם עומד ברמת הסיכון שהוגדרה לו. מה שעלול לקרות במצב שבו המנהל אינו עומד ברמת הסיכון, הוא שכשהשוק יורד - כפי שקרה בחודשיים האחרונים - התיק של הלקוח יכול ליפול בגדול", מסביר הרטוג. "אנחנו מונעים נפילה של לקוח שלא מבין בהשקעות, ופתאום מצא את עצמו מושקע בטורקיה, הודו או סין.

"בנוסף, חלק מהרווחים של מנהלי התיקים נובעים מעמלות קנייה ומכירה - אנחנו בודקים שאין חיבוץ בתיקים ובוחנים אם היתה סיבה לקנות ולמכור את ניירות הערך במועד שבו נעשה הדבר. דברים נוספים שאנחנו בודקים הם שהחזזה עם מנהל ההשקעות עומד בתנאי החוק, ושאינו מצב שבו מנהלי התיק מקפחים לקוח אחד לעומת לקוח אחר. למשל, אני מוודא כי אין מצב שבו בית ההשקעות פשוט רוצה להיפטר מנייר מסוים בעבור לקוח גדול שלו - ולקוח קטן יותר סופג את זה".

הרטוג אינו טוען שכולם רמאים: "אני בודק מנהלי תיקים שמשקיעים בעבור הלקוחות שלהם במניות מסיבות תמוהות. אין אדם או גוף שלא טעה אף פעם - אבל הפיקוח, הניהול והשמירה על דרישות הלקוח הם לפעמים בעייתיים, וזה לא תמיד מכוונה פלילית.

"זה שירות חשוב שהמודעות בשוק ההון לקיומו היא נמוכה מאוד. המשקיעים משלמים עמלת ניהול גבוהה ושמים את כל הונם בבית השקעות אחד - אבל לא משקיעים בביקורת ובמעקב. הבעיות הכי רווחות הן אי עמידה במדיניות שנקבעה עם המשקיע לאורך זמן, פעולות חיבוץ של קנייה ומכירה שלא לצורך, ומקרים שבהם השקיעו במניות שלא לטובת הלקוח", מסביר הרטוג.

אודיט מספקת את שירותיה גם לבתי ההשקעות, כשירות חד-פעמי או בצורה של ריטיינר לתקופות ארוכות. עלות ביקורת ההשקעות נגזרת ממורכבות התיק, כשהרטוג מדגיש כי החברה גובה את התשלום לפי שעת בדיקה - ולא לפי אחוזים מהתיק. הבדיקה היא חד-פעמית והחיוב מסתכם, לדברי הרטוג, בסכום שבין מאות דולרים ל-2,000 דולר.

ומי שומר על המוסדיים?

מלבד האזרח הקטן יעד משמעותי לביקורת ההשקעות של אודיט הוא הגופים המוסדיים שמנהלים מיליוני שקלים. הרטוג: "אתה בא לגופים ציבוריים,

שמשקיעים מאות מיליונים בעשרה בתי השקעות, ושואל אותם איך הם עושים את ביקורת ההשקעות שלהם - הם עונים לך: 'בכל שנה אנחנו מסתכלים מי היה במקום העשירי בתשואות, ומנפים אותו'.

"אז אני שואל אותם, אולי דווקא זה שנפלטה הוא היחיד שעמד בתנאים של רמת סיכון נאותה? אני שואל אותם האם הם בדקו שהגופים האלה עומדים במדיניות שקבעה ועדת ההשקעות? ואיך הם יודעים כי הגוף הזה לא יפיל אותם במקרה משבר?"

גם משקיעים פרטיים גדולים פונים לאודיט. "היה לנו, למשל, מקרה שבו פנה אלינו משקיע בסטארט-אפ, שלא הסתדרו לו' הסכומים שהוא נדרש להשקיע בפרויקט ביחס למה שהוא ידע על מצב החברה. כשחקרנו את המקרה מצאנו התנהלות לקויה של המנכ"ל, שדאג לכיסו בהעברת ציוד לביתו ובמימון נסיעות לבני משפחתו לחו"ל. בחברה אחרת שבדקנו, התנוודתיות במספר המועסקים היתה חריגה - כשבדקנו מצאנו בחברה הזו עובדים פיקטיביים, ספקים פיקטיביים ולקוחות פיקטיביים. בחברות אחרות מצאנו גלגול של כספים מחשבון החברה לסניפים מרוחקים, שאין עליהם ביקורת שוטפת.

"היתה לנו גם חברה שהיתה בטוחה כי נעלמו לה סכומי כסף מסוימים - כשעשינו את הבדיקה מצאנו חוסרים כפולים ממה שחשבו מנהליה. העובדות בחברה הזו פשוט לקחו את הכסף דרך גלגול של צ'קים, עסקות פיקטיביות ולקיחת כספים מזומנים", מספר הרטוג.

עם לקוחות אודיט נמנים גופים במערכת הבנקאות, בתי השקעות, חברות ביטוח וחברות ציבוריות. "אנחנו עובדים גם עם רשויות מקומיות וחברות סולר. ברשויות המקומיות, למשל, אנחנו בודקים את מחלקות החנייה. כיום הכל מנוהל באמצעות מחשב - היתרון שלנו הוא ביכולת לקחת אלפי רשומות חשבונאיות ביום, ולגלות בזמן סביר את התרמיות בתוך מבול המידע הזה. אנחנו יכולים לקחת את החברה הכי גדולה במדינה, לשפוך אותה למחשבים שלנו ובתוך כמה שעות לבחון אותה", מסכם הרטוג.

חקירה רב-תחומית

אודיט הוקמה ב-2005 על ידי הרטוג ושני שותפים נוספים שפרשו ממחלקת החקירות של רשות ני"ע ונכנסו לתחום הפרטי: עו"ד טלי רוזן ורו"ח יואב מרום. השירותים שהחברה מספקת הם בקרת נהלים, בקרת סיכונים, ביקורת פנימית וחקירתית וביקורת השקעות. לדברי הרטוג, מדובר על אינטגרציה של ארבעה מקצועות: משפט, ראיית חשבון, מחשבים וחקירות.

בחברה, שמשרדיה ממוקמים ברחוב המסגר בתל אביב, מועסקים שמונה עובדים - נוסף על שלושת השותפים יש גם רואה חשבון, חוקר מחשבים ומתמחים. ברמה העסקית הרטוג מרוצה מפעילות המשרד שלו, אשר הוקם בענף שנשלט על ידי משרד החקירות ברלב עד להקמת אודיט, ומעיד כי יש לו פרנסה. "העולם מתפלג נורמלית: רוב האנשים ישרים, יש כאלה שלוקחים - אבל לא מכוונה פלילית - וחלקם הקטן של האנשים הם גנבים".